

Tisková zpráva, 6. května 2022

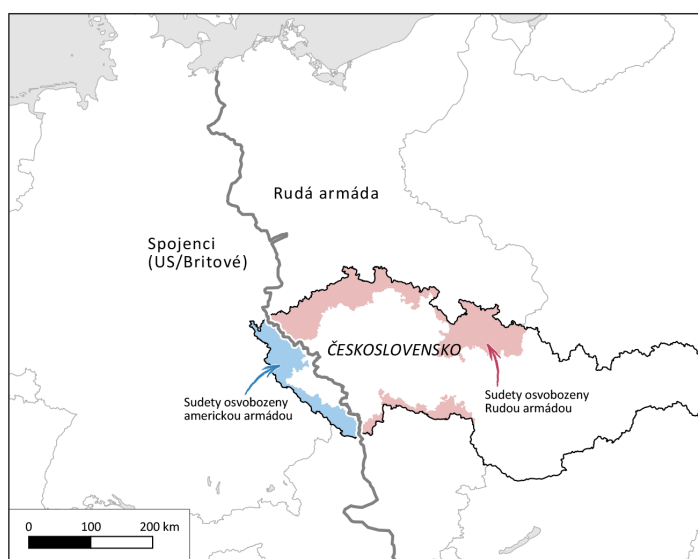
Nová studie think-tanku IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR s názvem „Dlouhodobá dědictví osvobození Sudet Rudou a americkou armádou“ odhaluje významný dlouhodobý mezigenerační vliv vysídlení německé populace na politické preference a orientaci současných obyvatel dotčených regionů.

Studie přichází se zjištěním, že větší počet nevysídlených německých antifašistů po válce je i v současnosti spojen s vyšším výskytem krajně levicových postojů. V lokalitách, kde po odsunu zůstalo více Němců, dodnes ve volbách pozorujeme větší podíl hlasů pro Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM) a zároveň více jejích politických buněk a členů. Také důraz na levicové hodnoty a sociální politiky je v těchto oblastech větší.

Místní rozdíly v počtu nevysídlených Němců jsou přitom dány odlišným charakterem odsunu z území osvobozených americkou armádou v západní části československého území a Rudou armádou v části východní. Obě armády se na jaře v roce 1945 setkaly na tzv. demarkační linii Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice, jejíž finální podoba byla určena krátce před osvobozením Československa bez ohledu na demografické a jiné charakteristiky území.

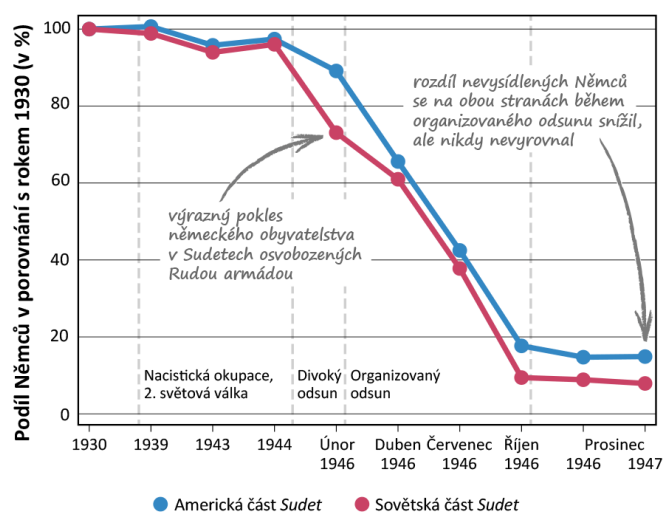
„Způsob odsunu se na obou stranách demarkační linie lišil. Zatímco Američané v prvních měsících po osvobození zabránili násilnému odsunu, Rudá armáda ho podporovala. Tak vznikl velký rozdíl v počtu neodsunutých Němců na východ a západ od linie,“ vysvětluje spoluautor studie Jakub Grossmann.

Graf 1: Demarkační linie v Evropě na konci 2. světové války
(situace v květnu 1945 s hranicemi z roku 1930)

Po počáteční spontánní a násilné fázi odsunu následoval odsun organizovaný, který probíhal humánněji a z něhož byli vyňati oficiálně uznání antifašisté a také pracovníci-specialisté potřební pro tehdejší průmysl. Rudá armáda ale německé antifašisty rekrutovala pro budování komunistické strany v sovětské zóně v Německu. Tím se rozdíl v počtu nevysídlených Němců v americkém a sovětském okupačním pásmu dále prohloubil. Lokální data o počtech neodsunutých Němců potvrzují, že podíl nevysídlených německých antifašistů byl na americké straně výrazně vyšší. Přitom počáteční podíl pracovníků-specialistů byl na obou stranách demarkační čáry stejný.

Podíl nevysídlených Němců vztaheno k německé populaci z roku 1930

Ze studie také vyplývá, že u neodsunutých Němců došlo k výrazné etnické asimilaci. Byly totiž po roce 1948 vystaveni značným restrikcím potlačujícím

německou identitu. Nebylo jim umožněno praktikovat rodný jazyk, měli omezený pohyb a vzájemné sňatky byly podmíněny vládním souhlasem. Zatímco v roce 1950 se k německé národnosti přihlásilo ještě 160 tisíc občanů Československa, v roce 2001 to bylo již necelých 40 tisíc.

„Přestože si nevysídlení Němci často neuchovali svou etnickou identitu, jako minorita měli zřejmě značný vliv na politický vývoj svých lokalit. Přetrvala u nich levicová politická identita, jejíž přenos je mezigenerační a viditelný i 70 let po odsunu,“ upozorňuje spoluautor studie Štěpán Jurajda.

V oblastech Sudet osvobozených americkou armádou, kde oproti sovětskému pásmu zůstalo více Němců, je pravděpodobnost existence aktivní buňky KSČM v obci o 12 % vyšší. Na každých 10 nevysídlených antifašistů dnes také ve volbách připadají navíc 3-4 hlasy pro KSČM. V obcích s vyššími podíly antifašistů zároveň žilo více lidí, kteří byli (nebo jejich příbuzní byli) před rokem 1989 členy KSČ.

Zjištění výzkumu v oblastech na západ od demarkační linie prokazují větší důraz obyvatel na levicové hodnoty, jako jsou podpora redistribuce, centrálního plánování a podpora autoritářského systému. Levicové smýšlení zde dokládá i výrazněji rozvinutá pro-sociální infrastruktura.

Studie vznikla s podporou Akademie věd ČR v rámci programu Strategie AV21. Celý text k dispozici [zde](#).

Kontakt na autory studie:

Jakub Grossmann, jakub.grossmann@cerge-ei.cz

Štěpán Jurajda, stepan.jurajda@cerge-ei.cz

Administrativní kontakt pro média:

Eva Peňázová, eva.penazova@cerge-ei.cz, +420 - 602 698 440

IDEA při CERGE-EI, Politických vězňů 7, Praha 1, idea@cerge-ei.cz

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii. IDEA je projektem Národohospodářského ústavu Akademie věd České republiky, který spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.